

ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

УДК 330.341

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

DOI 10.30838/ P.ES.2224.250918.55.227

Герасимова І.Ю., к.е.н.

НТУ «Дніпровська політехніка», м. Дніпро

У статті проведено дослідження інноваційної активності промислових підприємств України за 2010-2017 рр. Досліджено ступінь розвитку інноваційного потенціалу України за складниками Глобального інноваційного індексу за останні п'ять років. Проаналізовано стан і динаміку інноваційної діяльності промислових підприємств за останні вісім років, а саме: кількість інноваційно активних підприємств (як по галузевому, так і по територіальному розподілу); питому вагу підприємств, що займалися та впроваджували інновації; частку інноваційної продукції в загальному обсязі промислової продукції; обсяги і джерела фінансування інноваційної діяльності; питому вагу виконаних наукових та науково-дослідних робіт у ВВП. Зроблено висновки щодо поступового зниження інноваційної активності промислових підприємств України. Проведено порівняння з країнами Європейського Союзу по кількості інноваційно активних промислових підприємств і наукоємності ВВП. Звернуто увагу на недостатнє державне та регіональне фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств. Визначено проблеми, які стримують інноваційну активність промислових підприємств.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інноваційна активність, промислові підприємства, індекс інновацій, джерела фінансування, наукоємність ВВП.

UDC 330.341

CURRENT STATE AND PROBLEMS OF INNOVATIVE ACTIVITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES OF UKRAINE

DOI 10.30838/ P.ES.2224.250918.55.227

Gerasimova I., PhD in Economics

NTU «Dnipro Polytechnic», Dnipro

The innovation activity of industrial enterprises of Ukraine during 2010-2017 is analyzed in the article. The level of development of innovative potential of Ukraine on the components of the Global Innovation Index for the last five years is researched. The state and dynamics

of innovative activity of industrial enterprises for the last eight years have been analyzed, namely: number of innovative enterprises (both in branch and in territorial distribution); the share of enterprises engaged in and innovations; the share of innovative products in the total volume of industrial products; volumes and sources of financing of innovation activity; the share of scientific and research work performed in GDP. Conclusions regarding the gradual decrease of innovation activity of industrial enterprises of Ukraine are made. A comparison has been made with the countries of the European Union on the number of innovative industrial enterprises and the research intensity level of GDP. The attention is focused to insufficient state and regional financing of innovation activity of industrial enterprises. The problems that restrain the innovative activity of industrial enterprises are determined.

Keywords: innovation, innovative activity, industry, innovation index, financial sources, research intensity of GDP.

Актуальність проблеми. Динамічне і довгострокове зростання національної економіки є стратегічним напрямом розвитку України. Одним з шляхів впливу на економічний розвиток є висока ефективність використання інтелектуального і науково-технічного потенціалу країни.

В суспільстві, на державному і регіональному рівнях, в бізнесовому середовищі та сфері освіти нашої країні зростає розуміння важливості ролі науки та інновацій у розвитку національної економіки. Проте, попри загальне визнання високого значення інноваційних процесів для економічного розвитку держави, сучасний стан системи їх фінансового забезпечення свідчить про її неспроможність створити необхідні умови для реалізації існуючого інноваційного потенціалу.

Відсутність належного фінансового забезпечення, концентрації та ефективного використання наявних фінансових ресурсів стримує процес активізації інноваційної діяльності та знижує вплив на ефективність економічних інновацій.

Аналіз останніх наукових досліджень. Дослідженню окремих аспектів інноваційної діяльності в Україні, зокрема інноваційної активності промислових підприємств присвячена велика кількість наукових робіт. Так, дослідженням поточного стану та проблем інноваційної активності підприємств України присвячено праці таких науковців, як Андрощука Г.О., Андрюшко А.К., Голей Ю.М. [1], Дьячкової Ю.В., Єпіфанової І.Ю. [2], Касич А.О. [3], Ковтуненко К.В. [4], Мирошниченко О.Ю. [5], Сусіденко Ю.М. [6], Тарасюка М.В., Тимофєєвої К.О., Ястремської О.І. та інших. Незважаючи на велику кількість наукових досліджень, аналіз

розвитку інноваційної діяльності підприємств, як динамічний та багатофакторний процес, потребує регулярного аналізу і надалі вимагає подальших досліджень для визначення основних проблем, які стримують їх інноваційний розвиток.

Мета роботи: аналіз сучасного стану і тенденцій розвитку інноваційної активності промислових підприємств України, визначення основних проблем, які стримують їх інноваційний розвиток.

Викладення основного матеріалу дослідження. Як свідчить досвід розвинених країн світу поступове, стійке зростання економічного потенціалу країни в сучасних умовах можливе тільки за рахунок розвитку промисловості, інтенсифікації виробництва, впровадження нових технологій, науково-технічних розробок, передових організаційно-управлінських та виробничих систем. Від впровадження інноваційних розробок на промислових підприємствах залежить рівень розвитку економіки країни в цілому.

Для вимірювання інноваційного потенціалу країни використовують різні методики, серед яких найбільш відомими та авторитетними є підіндекс «Інновації» Індексу глобальної конкурентоспроможності, який розраховується Всесвітнім економічним форумом, та Глобальний інноваційний індекс, який розраховується міжнародної бізнес-школою INSEAD, Всесвітньою організацією інтелектуальної власності та Корнельським університетом.

У 2017 році за даними Всесвітньої організації інтелектуальної власності та міжнародної бізнес-школи INSEAD за індексом інновацій Україна посіла 50-те місце з 127 у рейтингу найбільш інноваційних країн світу, залишаючись на відносно низьких позиціях. Однак, дослідження позицій України за складниками Глобального інноваційного індексу за останні п'ять років (таблиця 1) свідчить про певне поліпшення ситуації.

Так, Україна в рейтингу 2017 р. знаходиться на 50-й позиції з рівнем інновацій 37,6 балів зі 100 можливих, поліпшивши становище на шість позицій порівняно з рейтингом 2016 р., на 14 позицій – із рейтингом 2015 р. і на 21 позицію – з рейтингом 2013 р. Очолують рейтинг провідних країн-новаторів – 2017 Швейцарія (67,69 балів), Швеція (63,82), Нідерланди (63,36), США (61,40) і Велика Британія (60,89) [7].

В порівнянні з країнами, що очолюють рейтинг інноваційного потенціалу, а також з країнами, які зробили інноваційний розвиток

пріоритетним напрямком національної політики (Китай, Японія, Сінгапур та інші) і здійснили економічний ривок за рахунок інновацій у промисловій та в інформаційно-комунікаційній сфері, рівень інноваційної активності промислових підприємств України залишається достатньо низьким. Незважаючи на наявність науково-технічного, ресурсного і промислового (виробничого) потенціалу, інноваційна активність промислових підприємств України не відповідає світовим тенденціям.

Прагнення України досягти рівня технологічно розвинених країн, наблизити якість життя до європейських стандартів визначає провідну роль і місце промисловості у забезпеченні найважливіших стратегічних інтересів держави.

Таблиця 1 – Оцінка позиції України за складниками Глобального інноваційного індексу

Складники Глобального інноваційного індексу	2013		2014		2015		2016		2017	
	місце (із 142)	бал	місце (і 143)	бал	місце (і 141)	бал	місце (і 128)	бал	місце (і 127)	бал
Глобальний інноваційний індекс	71	35,8	63	36,3	64	36,5	56	35,7	50	37,6
Глобальний вхідний підіндекс:										
Інституції	83	37,9	88	38,2	84	39,1	76	38,9	77	41,0
Людський капітал і дослідження	105	51,4	103	52,9	98	52,2	101	48,7	101	47,9
Інфраструктура	44	37,9	45	36,6	36	40,4	40	40,8	41	39,6
Рівень розвитку ринку	91	26,0	107	27,1	112	26,3	99	32,3	90	39,3
Рівень розвитку бізнесу	82	44,0	90	45,1	89	43,9	75	42,1	81	43,2
Рівень розвитку бізнесу	79	30,2	87	29,1	78	32,4	73	30,6	51	35,3
Глобальний вихідний підіндекс										
Результати застосування знань і технологій	58	33,7	46	34,4	47	33,9	40	32,5	40	34,2
Результати творчої діяльності	45	32,0	32	38,2	34	36,4	33	34,1	32	32,8
Індекс ефективності інновацій	81	35,3	77	30,6	75	31,3	58	31,0	49	35,6
Індекс ефективності інновацій	31	0,9	14	0,9	15	0,9	12	0,8	11	0,8

Джерело: [8]

У світовій науковій думці під інноваційною діяльністю загалом визнається діяльність, дії або ж комплекс заходів, які спрямовані на створення нового продукту або ж її суттєве поліпшення, та мають забезпечити певний економічний або соціальний ефект [2]. Інноваційна діяльність підприємств є сьогодні об'єктом поєднання інтелектуальних,

фінансових, матеріальних та інших процесів вкладення ресурсів із метою зростання ефективності [1].

Інноваційна діяльність оцінюється за комплексом різноманітних показників [2,3,4,6], серед яких важливими є питома вага підприємств, що займалися та впроваджували інновації, частка інноваційної продукції в загальному обсязі промислової продукції, обсяги фінансування інноваційної діяльності, а також питома вага виконаних наукових та науково-дослідних робіт у ВВП.

У 2017 році промисловими підприємствами України було сформовано 25,7% ВВП. Згідно даних Державної служби статистики в 2017 році в Україні інноваційною діяльністю займалося кожне шосте промислове підприємство (чи 16,2% із загальної кількості обстежених промислових підприємств), із середньою кількістю працівників 50 осіб і більше.

Протягом 2014–2016 рр. найвища інноваційна активність була на підприємствах інформації та телекомунікації (22,1%), переробної промисловості (21,9%), фінансової та страхової діяльності (21,7%) та діяльності у сфері архітектури та інжинірингу (20,1%).

У 2017 році найвища інноваційна активність була на підприємствах з виробництва основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів (53,8%), інших транспортних засобів (37,1%), комп'ютерів, електронної та оптичної продукції (34,0%), напоїв (25,9%), електричного устаткування (25,2%), хімічних речовин і хімічної продукції (25,0%).

Найбільша кількість інноваційно активних підприємств (дані наведені по юридичних особах з кількістю працюючих більш ніж 50 осіб) припадала на Харківську область 111 підприємств (28,1%), Тернопільську – 25 (27,5%), Миколаївську – 25 (26,9%), Черкаську – 32 (24,4%), Кіровоградську – 24 (22,6%), Івано-Франківську – 28 (21,7%), Запорізьку – 42 (19,1%), Сумську – 24 (20,5%) області. У м. Києві нараховувалось 95 підприємств, що займалися інноваційною діяльністю, що складало 20,7% із загальної кількості промислових підприємств. Щодо Дніпропетровської області, то відсоток інноваційно активних підприємств в 2017 році складав 11% (51 підприємство) [9]. Як видно з таблиці 2, в 2017 році спостерігається незначна негативна тенденція до зменшення питомої ваги інноваційно активних підприємств (на 2,7 %).

Дослідивши динаміку інноваційної активності промислових підприємств у період з 2010-2017 роки варто зазначити, що найбільший відсоток інноваційної активності промислових підприємств припадає на 2016 рік (18,9 %). Найменший же відсоток інноваційної активності промислових підприємств припадає на 2010 рік (13,8%).

В порівнянні з іншими країнами в Україні рівень інноваційної активності промислових підприємств залишається достатньо низьким. На такий показник занадто негативно впливають кризові процеси у вітчизняній економіці [4]. На сьогодні в країнах Європейського Союзу (ЄС) питома вага підприємств, що займаються інноваційною діяльністю становить близько 53%. Найбільша кількість інноваційних підприємств, серед країн ЄС, знаходиться у Німеччині (79,3%), найменша – в Болгарії (27,1% до загальної кількості підприємств) [5].

Таблиця 2 – Основні показники інноваційної діяльності промислових підприємств України в 2010-2017 рр.

Показник	Роки							
	2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*	2017*
Кількість інноваційно активних підприємств, од.	1462	1679	1758	1715	1609	824	834	759
Питома вага інноваційно активних підприємств до загальної кількості промислових, %	13,8	16,2	17,4	16,8	16,1	17,3	18,9	16,2
Темпи зростання рівня інноваційної активності промислових підприємств	1,078	1,174	1,074	0,966	0,958	1,075	1,092	0,857

* дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

Джерело: розроблено автором на основі [10]

Інноваційний розвиток вітчизняних підприємств можна оцінити за рівнем впровадження інновацій, тобто за досягненим рівнем практичного використання винаходів, результатів наукових досліджень, технологій та інших інновацій.

Динаміку впровадження інновацій промисловими підприємствами за період 2010-2017 рр. подано в таблиці 3.

Частка вітчизняних підприємств, що впроваджували інновації впродовж проаналізованого періоду є нестабільною. Як видно з таблиці 3, найбільший відсоток підприємств, які досягли рівня практичного використання інновацій приходить на 2016 рік, а найменший на 2011 рік. В 2017 році спостерігається зниження питомої ваги підприємств, що впроваджували інновації на 2,3%.

У 2017 р. промислові підприємства впровадили 2387 інноваційних видів продукції, з яких 477 – нових для ринку взагалі, 1910 – нових лише для підприємства. Із загальної кількості впровадженої продукції 751 – нові види машин, устаткування, приладів, апаратів тощо. Найбільшу кількість інноваційних видів продукції впроваджено на підприємствах Харківської (16,6% загальної кількості впроваджених видів інноваційної продукції), Запорізької (13,4%), Львівської (10,3%), Сумської (9,1%) областей та м. Києва (8,3%); за видами економічної діяльності – на підприємствах з виробництва машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань (23,9%), харчових продуктів (21,4%), основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів (7,8%).

Таблиця 3 – Впровадження інновацій промисловими підприємствами України

Показник	Роки							
	2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*	2017*
Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	11,5	10	13,6	12,9	12,1	15,2	16,6	14,3
Впровадження інноваційних видів продукції, найменувань	2408	3238	3403	3138	3661	3136	4139	2387
у тому числі								
нових для ринку	606	900	672	640	540	548	978	477
нових тільки для підприємства	1802	2338	2731	2498	3121	2588	3161	1910
Впровадження нових технологічних процесів	2043	2510	2188	1576	1743	1217	3489	1831
з них маловідходних, ресурсозберігаючих і безвідходних	479	517	554	502	447	458	748	611

* дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

Джерело: розроблено автором на основі [10]

Кількість впроваджених інноваційних технологічних процесів (нових або вдосконалених методів обробки та виробництва продукції) становила 1831, найбільше з яких впровадили підприємства м. Києва (30,0%), Харківської (12,6%), Сумської (12,3%), Запорізької (7,8%) та Дніпропетровської (5,8%) областей; за видами економічної діяльності – підприємства з виробництва машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань (18,8%), добування природного газу (17,7%), виробництва готових металевих виробів, крім машин і устаткування (13,4%), та харчових продуктів (7,9%). Із загальної кількості впроваджених інноваційних технологічних процесів 611 – маловідходні та ресурсозберігаючі.

Аналіз показників (таблиця 2, 3) свідчить про те, що в Україні питома вага підприємств, що здійснювали інноваційну діяльність, більша за питому вагу підприємств, що впроваджували інновації. Це пояснюється тим, що не кожне нововведення можна і доцільно впроваджувати. Крім того, на остаточне впровадження інновацій суттєво впливає нестача фінансових ресурсів підприємств.

Представлені в таблиці 3 дані свідчать про те, що протягом досліджуваного періоду обсяг впровадження інноваційних видів продукції на промислових підприємствах України перевищував обсяг впровадження нових технологічних процесів.

Динаміка кількості нової продукції, освоєної у виробництві та нових технологічних процесів за період 2010-2017 рр. має нестійкий характер. Причому в 2017 році відносно 2016 року кількість впровадження інноваційних видів продукції і нових технологічних процесів значно зменшилось (в 1,7 і 1,9 раз відповідно).

Про низьку результативність інноваційної активності підприємств свідчать показники обсягів реалізованої інноваційної продукції в Україні. Протягом 2010-2017 рр. спостерігається скорочення частки реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової: з 3,8% в 2010 році до 0,7% в 2017 році.

Серед основних показників, які характеризують інноваційну діяльність, важливе місце займають витрати на інновації. Згідно з даними Державної служби статистики України, впродовж 2010-2016 рр. фінансування інноваційної діяльності мало нерівномірний характер (таблиця 4).

Так, впродовж 2011–2014 рр. спостерігалася стійка тенденція до скорочення обсягу фінансування інновацій. В 2014 році він склав 7695,9 млн. грн., що на 46,3% менше порівняно з 2011 роком. Однак, у 2015 році виявлено стрімку тенденцію до зростання видатків на інновації, які

у 2016 р. порівняно з 2014 р. збільшилися майже втричі: загальний обсяг фінансування інноваційної діяльності склав 23,2 млрд. грн. Однак, в 2017 році підприємствами було витрачено на інноваційні роботи 9117,5 млн. грн., що на 14,112 млн. грн, або 60,75% менше, ніж у 2016 році.

В 2017 році у структурі загального обсягу витрат, найбільший об'єм коштів було витрачено промисловими підприємствами на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення (64,7%). На науково-дослідні розробки припадає 23,8 % витрат, на придбання нових технологій – 0,2%, інші роботи, пов'язані зі створенням та впровадженням інновацій – 11,3%.

Таблиця 4 – Структура джерел фінансування інноваційної діяльності за період 2010-2017 рр.

Джерела фінансування	Роки							
	2010	2011	2012	2013	2014*	2015*	2016*	2017*
Загальна сума витрат, млн. грн	8045,5	14333,9	11480,6	9562,6	7695,9	13813,7	23229,5	9117,5
Загальна сума витрат, %	100	100	100	100	100	100	100	100
з них за рахунок:								
Власних коштів, %	59,3	52,9	63,9	72,9	85,0	97,2	94,9	84,5
Державного бюджету, %	1,1	1,0	2,0	0,3	4,5	0,4	0,8	2,5
Місцевих бюджетів, %	0,1	0,1	0,1	1,6	0,1	0,3	0,4	1,0
Вітчизняних інвесторів, %	0,4	0,3	1,3	1,3	0,1	0,6	0,6	3,0
Іноземних інвесторів, %	30,0	0,4	8,7	13,1	1,8	0,4	0,1	1,2
Кредитів, %	7,8	38,3	21,0	6,6	7,3	0,8	2,7	6,5
Інших джерел, %	1,3	7,0	3,0	4,2	1,2	0,3	0,5	1,3

* дані наведені без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

Джерело: розроблено автором на основі [10]

Кошти для витрат на інноваційну діяльність підприємства залучали із власних джерел, державного або місцевого бюджету, як інвестиції вітчизняних або іноземних джерел фінансування, у вигляді кредитів та інших джерел фінансування інноваційної діяльності.

Впродовж усього аналізованого періоду в структурі джерел фінансування, основними були власні кошти підприємств, а саме прибуток, який залишається в розпорядженні підприємства, та амортизаційні відрахування. Фінансування інноваційної діяльності за власні кошти підприємств складало, в середньому, 76% від загального обсягу витрат на інноваційну діяльність підприємств. Частка власних

коштів у фінансуванні інноваційної діяльності підприємств за 2017 р. становила 84,5% загального обсягу витрат на інновації.

Незважаючи на переваги використання власних коштів для фінансування інновацій, яким притаманні простота та швидкість їх залучення, хронічна нестача власних коштів та високий рівень ризику інноваційній діяльності, стримують розвиток інноваційної діяльності шляхом самофінансування.

Фінансування інноваційної діяльності за кошти Державного бюджету займає незначну частку у структурі джерел фінансування в середньому близько 1,5% від загального обсягу, що зумовлено дефіцитом бюджетних коштів. В 2017 році кошти державного бюджету отримали тільки 8 підприємств, місцевих бюджетів – 17, загальний обсяг яких становив 3,5%.

Частка вітчизняних та іноземних інвестицій у фінансуванні інноваційної діяльності становила у 2017 році 4,2%, що в 6 разів перевищує показники 2016 року, але абсолютні показники цієї форми фінансування є дуже низькими. В 2017 році кошти вітчизняних інвесторів отримали 5 підприємств, іноземних – 3.

Низький рівень фінансування інноваційної діяльності вітчизняними інвесторами обумовлений недостатністю вільних коштів, високим ступенем невизначеності й ризику, що притаманний інноваційній діяльності та відсутністю законодавчих стимулів щодо інноваційних заходів.

Незначний потік прямих іноземних інвестицій можна пояснити тим, що серед європейських країн Україна сприймається як країна з найбільшим ризиком. За оцінкою Європейського центру досліджень, ризик інвестицій в Україну становив майже 80%. [11]. Основними причинами, що стримують іноземних інвесторів, крім високого рівня інноваційного ризику, є соціально-економічна нестабільність в країні та недосконале вітчизняне законодавство.

Кредитуванням, як однією із форм фінансування інноваційної діяльності, в 2017 році скористалося 21 підприємство, що склало 6,5% загального обсягу витрат на інновації [10]. В умовах дорогих кредитних ресурсів мало рентабельні промислові підприємства є неплатоспроможними позичальниками, для яких залучення довгострокового кредитування для здійснення інноваційної діяльності є практично недоступним.

Активізація інноваційної діяльності промислових підприємств має забезпечуватися належним рівнем впровадження у виробництво наукових досліджень і розробок. Необхідним підґрунтям для цього є розвиток вітчизняної науки. Є низка показників, які використовуються для порівняння стану сфери науки в різних країнах. Один із них – наукоємність ВВП, тобто видатки на науку за усіма джерелами у відсотках до ВВП.

В останні роки в Україні спостерігається погіршення основного індикатора розвитку наукової сфери. Так, наукоємність ВВП у 2013 р. становила 0,77%, 2014 р. – 0,66%, 2015 р. – 0,55%, 2016р. – 0,48%, а в 2017 році зменшилась до 0,45%. Отже, спостерігається спадна динаміка питомої ваги витрат на наукові та науково-технічні роботи у ВВП.

За даними 2016 р., наукоємність ВВП країн ЄС у середньому становила 2,03%. Більшою за середню вона була у Швеції – 3,25%, Австрії – 3,09%, Німеччині – 2,94%, Данії – 2,87%, Фінляндії – 2,75%, Бельгії – 2,49%, Франції – 2,25%; меншою – у Македонії, Латвії, Румунії, Кіпрі та Мальті (від 0,43% до 0,61%) [12]. Випереджаюче збільшення видатків на науку розвиненими країнами світу забезпечує на 80-90% зростання їх ВВП.

Україна має чи не найнижчі показники витрат на одного науковця не тільки серед європейських держав, а навіть серед африканських країн, які лише починають свій науково-технологічний розвиток і ще не накопичили науковий потенціал такого рівня, як в Україні. Отже, тенденція до постійного зменшення наукоємності ВВП України, не вписується в загальноєвропейській тренд. Це є дуже суттєвим фактором обмеження економічного розвитку України на інноваційних засадах.

Характерною рисою господарського розвитку провідних світових держав є активна роль держави в організації й керуванні інноваційним розвитком. Так, держави Європейського Союзу використовують декілька інструментів інноваційної політики та залучення інвестицій для фінансування інноваційної діяльності підприємств. Серед них виділяють пряме державне фінансування, в першу чергу шляхом виділення грантів, кредитів, субсидій тощо; створення інфраструктури для інноваційної діяльності; податкові стимули, спеціальні схеми підтримки ризикового фінансування, надання державних гарантій [13].

У зв'язку з економічною ситуацією в країні, що склалася за останні роки, можливість виділення прямих державних інвестицій промисловим підприємствам для реалізації інноваційних програм є обмеженим і не

сприяє розвитку конкурентоспроможної економіки, заснованої на використанні прогресивних технологій і стимулів підвищення інноваційної активності промислових підприємств.

Основними проблемами, які перешкоджають інноваційній діяльності вітчизняних підприємств, на нашу думку, є

- недосконалість інституціональних і законодавчих умов для стимулювання та впровадження інновацій на промислових підприємствах;

- слабка державна підтримка й недостатнє стимулювання інвесторів, що вкладають засоби у високотехнологічні виробництва;

- кризові процеси у вітчизняній економіці;

- нестача фінансових ресурсів підприємств;

- висока вартість кредитних ресурсів;

- високий рівень ризику інноваційній діяльності;

- низький рівень практичного використання винаходів, результатів наукових досліджень та технологій;

- недостатні коопераційні зв'язки між підприємствами й науково-дослідними установами (університетами).

Все це не сприяє розвитку конкурентоспроможної економіки, заснованої на використанні прогресивних технологій і стимулів підвищення інноваційної активності промислових підприємств в Україні.

Висновки. В результаті проведеного аналізу було засвідчено поступове зниження інноваційної активності промислових підприємств України за останні роки. Незважаючи на наявність значного наукового потенціалу та досвід створення технологічно складної продукції, країна з року в рік втрачає свої позиції на ринках високотехнологічних товарів і послуг. Інноваційна діяльність не стала тим фактором економічного розвитку, за допомогою якого держава в стані подолати спад в економіці, забезпечити її структурну перебудову й наситити ринок різноманітною конкурентоспроможною продукцією.

Проведене дослідження виявило, що серед факторів, що перешкоджають активізації інноваційній діяльності промислових підприємств основними є: недосконалість законодавчої бази, нестача фінансових ресурсів та слабе стимулювання впровадження винаходів, наукових досліджень та технологій.

Для подолання ситуації, що склалася на теперішній час, необхідна розробка й реалізація інноваційної політики держави, головне завдання

якої полягає в створенні такої системи, яка дозволить у найкоротший термін і з високою ефективністю використовувати у виробництві інтелектуальний і науково-технічний потенціал країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Голей Ю. М. Стан та проблеми інноваційного розвитку промислових підприємств України / Ю. М. Голей // Вісник Дніпропетровського університету. Серія : Менеджмент інновацій. – 2015. – Т. 23. – Вип. 4. – С. 35-42.
2. Єпіфанова І.Ю. Сучасний стан інноваційної діяльності вітчизняних підприємств / І.Ю. Єпіфанова // Економічний аналіз: зб. наук. праць. - 2012. – Вип. 11. – Ч. 3. – С. 207-211.
3. Касич А.О. Інноваційна активність підприємств України: динаміка, проблеми та шляхи вирішення / А. О. Касич, К. О. Канунікова // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 22. – С. 21-24.
4. Ковтуненко К.В. Інноваційна діяльність промислових підприємств України: стан і перспективи розвитку / К. В. Ковтуненко, О. В. Нестеренко // Економічний форум. - 2017. - № 2. – С. 17-23.
5. Мирошніченко О.Ю. Інноваційна активність промислових підприємств України: стан і тенденції / О.Ю. Мирошніченко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Економіка. – 2013. – № 10(151)– С. 73-78.
6. Сусіденко Ю.М. Інноваційний розвиток підприємств / Ю.М. Сусіденко, Т.Д. Сіташ // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2016. – №3. – С. 23-34.
7. The Global Innovation Index 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4193&plang=EN>.
8. Левківський О. В. Міжнародні індикатори оцінки інноваційного потенціалу України та його реалізації / О. В. Левківський // Інтелект XXI. – 2017. – №4. – С. 78-82.
9. Інноваційна діяльність промислових підприємств у 2017 році / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm
10. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
11. Сидорчук І.П. Оцінка сучасного стану інноваційного розвитку промислових підприємств України / І. П. Сидорчук // Наукові записки Національного університету "Острозька академія" серія Економіка. – 2013. – Вип. 23. – С. 228-232.
12. Здійснення наукових досліджень і розробок в Україні / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm
13. Інноваційна політика: Європейський досвід та рекомендації для України /[Авігдор Г., Архангельський В., Бойто Е. та ін.]. – К.: Фенікс. – 2011. – 76 с.